

відповідників, проте у разі їх відсутності відтворюються за допомогою тих самих трансформацій, що й неологізми. Переклад безеквівалентної лексики здійснюється засобами заміни одного поняття іншим, що є схожим за значенням; конкретизації; описового перекладу; калькування та транскодування. Щодо фразеологізмів, вони перекладаються за рахунок співпадання образної основи і переносного значення; збереження переносного значення при зміні образної основи (функціональний аналог); переклад чен'юїв без подібної основи за допомогою фразеологізму з образною основою в українській мові; описового перекладу при відсутності аналога чен'юя в українській мові.

Кожний тип тексту має свої особливості при відтворенні, тому їх слід розглядати окремо та враховувати всі можливі обставини задля досягнення його адекватного перекладу.

Література

1. Корольова Т. М., Позняк К. С. Особливості перекладу англomовної науково-технічної літератури на українську мову // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського : Лінгвістичні науки : зб. наук. праць / ред. кол. : Т. М. Корольова (гол. Ред.) та ін. ; М-во освіти і науки України. – О. : Астропринт, 2009. – № 8. – С. 39 – 49.
2. Нелюбин Л. Л. Толковый переводоведческий словарь. М. : Флинта: Наука, 2003. 320 с.
3. Новые английские слова: когда йогатес разжижает пол. – Режим доступу: <http://www.bbc.com/russian/features-37338258>.

Ксенія Теслева

здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Одеса, Україна

Глона Дерік

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

ПРОБЛЕМА ВІДТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОБУТНОСТІ ОРИГІНАЛУ У ПЕРЕКЛАДІ ПУБЛІЦИСТИКИ (на матеріалі перекладу англomовних ЗМІ)

Ключові слова: публіцистика, переклад, реалії, національна самобутність.

Актуальність дослідження. Процес перекладу ускладнюється тим, що кожний народ має свій особливий шлях розвитку, який і є причиною мовної, історичної, культурної, та ментальної відмінності між народами. Народи утворюють національну самобутність за допомогою оригінальних стилів,

форм та норм, ігноруючи які перекладач ризикує викривити чи втратити зміст, змінити забарвлення стилістичних одиниць чи виразність тексту.

Проблеми, пов'язані з вивченням мовних реалій, їх перекладом, лексикографічним описом та лінгводидактичною презентацією висвітлюються у роботах таких дослідників як Л. С. Бархударов [1], В. С. Виноградов [2], О. В. Федоров [3], Г. Д. Томахін, А. Д. Швейцер, Л. Н. Соболев, Г. В. Чернов, Г. В. Шатков, А. Є. Супрун та ін. Фундаментальне дослідження реалій відображено в монографії болгарських перекладознавців С. Влахова та С. Флоріна «Неперекладне в перекладі».

Актуальність даної теми полягає в тому, що передача національної самобутності тексту оригіналу є і досі не простим, проте цікавим завданням для перекладачів, адже питання про природу, типи реалій і способи їх перекладу залишається відкритим. Кожен перекладач повинен вміти застосовувати увесь комплекс лінгвістичних та екстралінгвістичних знань для того, щоб передати національний колорит оригіналу при перекладі.

Метою роботи є аналіз мовних особливостей відтворення національної самобутності публіцистичного тексту при його перекладі на матеріалі англomовних статей із Інтернет-видань *'The Independent'* і *'The Times'* та їх перекладів українською мовою.

Методи дослідження. У роботі було використано такі методи дослідження, як метод теоретичного узагальнення при обробленні джерел, емпіричний метод при формуванні суцільної вибірки для проведення лінгвістичного аналізу, метод лінгвістичного аналізу при визначенні специфіки мовних особливостей відтворення національно-культурної самобутності, метод зіставного аналізу для характеристики перекладу у порівнянні з оригіналом.

Результати дослідження.

За результатами дослідження національно-культурні реалії було розподілено на такі групи:

1) побутові реалії:

а) власність та житло – гасієнда (маєток), мачете (великий тесак, що використовується як зброя);

б) одяг, вбрання та головні убори – сомбреро (селянський капелюх із широкими полями у Чилі), бомбачі – (штани пастухів, схожі на шаровари, зона Ріо-де-ла-Плато);

в) напої та їжа – тортілья (кукурудзяний коржик чи омлет), чурраско (смажене на вугіллі м'ясо), пульке (алкогольний напій із соку агави з Мексики);

г) види праці та відпочинку – родео (згін скота);

д) одиниці вимірювання, грошові знаки – сентаво (дрібна грошова одиниця Латинської Америки), арроба (міра ваги);

е) народні танці, музичні інструменти та виконавці – кена (індійська флейта), куека (чилійський танок), маріачес (мексиканський народний ансамбль);

є) ігри та народні свята – пелота (гра в м'яч), ромерія (гуляння на місцях проведення паломництва);

ж) звертання – мано (брат, просторічно), тайта (батько);

2) міфологічні та етнографічні реалії – Дід Мороз (слов'янські країни), мечеть (мусульманські країни), троль (скандинавські країни), пагода (буддизм);

3) природні реалії – ландшафт, рослини, тварини: савана (Африка), секвоя, баобаб, кенгуру; прерія (Латинська Америка), фйорд (Норвегія);

4) реалії суспільного життя та державного устрою – більшовики (СРСР), торі та вігі (політичні партії Англії);

5) ономастичні реалії – 1) топоніми (імена літературних героїв творів, назви музеїв, тощо), 2) антропоніми (імена та прізвища відомих людей, що потребують більш докладної інформації та коментарів);

б) асоціативні реалії – анімалістичні символи, кольорова символіка, мовні алюзії, а також історичні, фольклорні та літературні.

Під час перекладу реалій перед перекладачем постає проблема – обрати перекладацьку трансформацію транскрипції, калькування, приблизного чи описового перекладу. Вибір операції залежить від декількох факторів: 1) від характеру тексту; 2) від значущості реалії в контексті; 3) від характеру самої реалії, її місця в лексичних системах іноземної мови та мови перекладу; 4) від самих мов – їх словотворчих можливостей, літературної і мовної традиції; 5) від читача перекладу (у порівнянні з читачем оригіналу). Вибір в залежності від характеру тексту робиться з урахуванням жанрових особливостей тексту як об'єкту перекладу.

Лінгвістичний аналіз національно-культурних реалій здійснювався на матеріалі вузької вибірки загальною кількістю 40 реалій, серед яких зустрічалися ономастичні реалії (топоніми, антропоніми), асоціативні реалії та реалії суспільного життя і державного устрою. Відповідно 20% припадає на топоніми, 27% на антропоніми, 23% на асоціативні реалії; 30% реалії суспільного життя та державного устрою.

За результатами аналізу засобів відтворення національно-культурних реалій було визначено, що провідною стратегією перекладу є стратегія комунікативно-рівноцінного перекладу, тактики передачі релевантної інформації, коректного оформлення інформації та лінгвокультурної адаптації. Найбільш розповсюдженими перекладацькими трансформаціями виявились транскрипція і транслітерація для відтворення реалій-онімів. Наведемо приклади відтворення реалій-антропонімів за допомогою транслітерації: *Francisco Franko* (Франциско Франко), *Frederico Garcia Lorca* (Фредеріко Гарсія Лорка), реалій-топонімів за допомогою транскрипції: *Cambodia* (Камбоджа), *Madrid* (Мадрид) [3].

Також вживався приблизний переклад '*propaganda chiefs*' (керівники пропаганди), здійснювався пошук найближчого за значенням відповідника в мові перекладу. Описовий переклад використовувався для розкриття значення лексичної одиниці мови оригіналу, наприклад '*the political compromises of the*

1978 Transition' перекладається як «політичні компроміси 1978 року, року переходу Іспанії до демократії». За допомогою операції калькування здійснювалась передача іншомовної реалії '*sociological Frankoism*' – «соціологічний франкоїзм» [4] шляхом заміни її складових частин на прямі лексичні відповідники в мові перекладу.

Висновки. Таким чином, було зроблено висновок, що національна самобутність, емоційність, лінгвокультурний колорит англomовних публіцистичних текстів, насичених національно-культурними реаліями успішно відтворюється у перекладі українською мовою за допомогою стратегії комунікативно-рівноцінного перекладу, тактик коректного оформлення та лінгвокультурної адаптації. Перспектива убачається у більш поглибленому вивченні проблеми відтворення національної самобутності в перекладі на матеріалі інших індоєвропейських мов.

Література (References)

1. Barkhudarov, L. S. (1975) *Yazyk i perevod. [Language and translation]*. Moskva: Mezhdunarodnye otnosheniya.
2. Vinogradov, V. S. (2001) *Vvedeniye v perevodovedeniye (obshchye i leksicheskiye voprosy). [Introduction to Translation Studies (General and Lexical Issues)]*. Moskva : Izdatelstvo instituta obshcheho sredneho obrazovaniya RAO.
3. Fedorov, A. V. (1968) *Osnovy obshchei teoryu perevoda. [Fundamentals of the general theory of translation]*. Moskva :Vysshaia shkola.
4. Greene, T. (2019) *Spain is Digging up Franco the Dictator, but is it Too Timid to Challenge the Memory of his Rule?* Retrieved December 12, 2019 from <https://www.independent.co.uk/voices/franco-exhumation-spain-dictator-pedro-sanchez-madrid-a9169141.html>.

Юлія Ткачова

здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна

АНТРОПОЦЕНТРИЗМ В ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ: РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА

Ключові слова: антропоцентризм, особистість перекладача, індивідуальний стиль

Актуальність дослідження. Антропоцентричний підхід впевнено закріпився у перекладознавстві, розташовуючи в центрі дослідницької уваги перекладацьку особистість. Класичні теорії перекладу відводили перекладачу щонайбільше пасивну роль міжмовного посередника, ігноруючи його творчу особистість [1]. Культурологічна парадигма акцентує увагу на особистості перекладача як не тільки міжмовного, а й міжкультурного посередника, від якого залежить результат перекладу.